

Izhaja:
v sredo popoldne
v soboto zjutraj.
Cena za celo leto 15 L.
pol leta 8 L.
četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo
leto 40.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 1

V Gorici, v sredo 6. januarja 1926

Leto IX.

Neurankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v na-
prej. List izdaja kon-
sorcijski
«GORIŠKE STRAŽE»
Tisk Zadruga tiskarne
v Gorici, Riva Piazzu-
ta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
(prej Scuole).

Vprašanje „Narodnega sveta“

Vprašanje »Narodnega sveta« je stopilo v odločilen položaj. Na javni predlog poslanca dr. Besednjaka je, kakor smo že kratko poročali, odgovorilo politično društvo »Edinost« z daljšo »Izjavo«. V nastopnem prinašamo odgovor naših političnih organizacij. Ker pa želimo, da so vsi naši ljudje o poteku dogovorov za »Narodni svet« točno poučeni, priobčujemo dodatno tudi »Izjavo« tržaškega političnega društva »Edinosti«. Naj bosta »Naš odgovor« in tržaška »Izjava« kot važna dokumenta iz našega političnega življenja vsopredno na vpogled našemu ljudstvu, ki ju bo tako črno na belem najlažje primerjalo in presodilo.

Naš odgovor.

Naš javni predlog, naj obe obstoječi stranki ustanovita za obrambo skupnih narodnih interesov Narodni svet, je vzbudil v vsej slovensko-hrvaški javnosti živo in glasno odobravanje. »Politično društvo Edinost« v Gorici, »Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri« in »Kmečko delavske zveze« vidijo v splošnem pritrdjevanju ljudskih množic slovesno potrdilo, da so vodile naše politične organizacije dobro in pravilno narodno politiko, ko so že od leta 1922. dalje na svojih občnih zborih in na sestankih zaupnikov zahtevale ustanovitev Narodnega sveta in ko so njih ožji odbori v izvrševanju zadnjih sklepov od 16. aprila 1925. in od 1. oktobra 1925. naložili poslancu Besednjaku, naj ponudi javno iz slovesno nasprotnikom roko v sodelovanje.

Napetost in tesnoba, s katero je pričakovala naša javnost odgovor iz Trsta, priča dovoljno, kako resen, kako pomemben in zgodovinski je bil predlog naše organizacije.

Kakšen je bil odgovor edinjske stranke?

Njihova uradna izjava.

Dne 20. decembra 1925. je izšla izjava »Političnega društva Edinosti v Trstu«. Ta odgovor je po obliki in vsebini tak, da mu iščemo zaman primere med strankarskimi dokumenti naše politične preteklosti. V času, ko hrvaško-slovensko ljudstvo glasno zahteva sporazum in sodelovanje med obema strankama, ponavlja politično društvo v Trstu vse mogoče obtožbe in očitke proti kršč. soc. organizacijam in segajoč nazaj v leto 1921. žali naše vodilne osebe, žali celokupni naš tisk, žali naše zaupniške zbornice, žali na tisoče naših volilcev. Kedaj in kje je še kaktera stranka pripravljala na tak način sporazum z nasprotniki? To bi bila lahko bojna napoved, nikdar pa priprava sporazuma.

Kaj naj odgovorimo na smeje žalitve? Ali moremo nanje molčati, ako pomislimo, da se nahajajo v URADNI IZJAVI?

Prišel je nad našo politično organizacijo trenutek, ko je morala izpričati moč in — zrelobo svoje politične zavesti.

Kaj zahteva sedanji zgodovinski trenutek?

Živo smo čutili in čutimo v sebi dolžnost, da krepko in odločno zavrnemo vse drzne obtožbe in žalitve, naperjene proti našemu gibanju. Kakor posameznik tako mora tudi organizacija odbijati napade na svojo čast in braniti brez omahovanja svoje pošteno delo. Organizacija, ki tega ni sposobna, je vrgla svojo zastavo v blato. A še druga dolžnost se je vzdignila silna in mogočna pred našim duhom. Dolžnost do

narodne enote. Vprašali smo se: Čemu smo bili stavili javni predlog in kaj smo hoteli z njim doseči? Odgovor je lahek. Živimo v težkem času, ko izgublja naše narodno občestvo svoje najbolj dragocene dobrine in se dviga iz globin ljudstva klic po skupni obrambi v Narodnem svetu. Narodni svet se mora ustanoviti, to je bil cilj našega javnega predloga. Naša sveta in prva dolžnost je, da ta cilj uresničimo.

Naš sklep je zato brz dozorel! Povzpni se na višino sedanjega zgodovinskega položaja, dvignimo se nad vse žalitve naših oseb, časopisov in organizacij, da se le Narodni svet res ustanovi. Odklanjamo si cer na slovesen način vsebino in obliko nasprotnih napadov, a puščamo posamezne obtožbe in žalitve brez zavrnitve.

To žrtve prinašamo ljudstvu! Z mirno vestjo vabimo široko javnost, naj ona sama sodi, ali je naš sklep pravilen, naj ona sodi, kakšen je bil njihov in kakšen naš nastop, kje je strankarska strast in kje narodna požrtvovalnost.

Narodni svet se mora v kratkem ustanoviti.

Razberimo iz izjave »Političnega društva Edinosti v Trstu«, kar je v njej stvarnega in treznega. Edinjska organizacija pravi, da je njen cilj ena sama stranka in ne Narodni svet. Narodni svet je njej samo minimum, je le nekaj nadomestek. Izjavljamo, da bi tudi mi radi videli, da bi bili vsi Slovenci in Hrvati v Italiji organizirani v eni sami stranki, namreč pod našim kršč. socialističnim praporom. Ker je pa to, kakor vsak spoznava, nemogoče, nima taka želja prav nobenega političnega pomena, je neporabna in fantastična in ne more zato služiti kot temelj za sporazum. Nasprotno! Kdor danes zahteva in hoče, naj se vsi Hrvati in Slovenci v Italiji vpišejo v njegovo stranko, češ, da je to edina pot k narodnemu edinstvu, ta proglasa načelo najbolj srdite strankarske borbe, zakaj ena sama politična organizacija bi mogla le tedaj zavladati na Primorskem, ako bi se vse ostale do temeljev porušile in vničile, kar je nemogoče, ker bi se nasprotna organizacije kljub najbolj ljutim dolgoletnim napadom vendarle ohranile. Narodno edinstvo bi ostalo večna, neuresničljiva sanja, resničnost našega političnega življenja bi pa bila divja, nikdar nehajoča strankarska borba.

Kdor hoče v naših narodnih vrstah sporazumnega sodelovanja, ta mora misel o vladi ene same politične organizacije odkloniti, ker ta ni v danih razmerah sploh nikaka politična ideja, ampak le izvor nepremostljivih razdorov.

Ljudstvo je s svojim zdravim čutom že davno spoznalo, da je Na-

rodni svet edina pametna in možna oblika narodnega sporazuma. Z zadoščenjem ugotavljamo, da je tudi nasprotna organizacija na koncu svoje izjave vendarle priznala vsaj možnost in koristnost Narodnega sveta, s čimer je v bistvu sprejela naš predlog in omogočila skupno delo obeh strank. Narodni svet se bo v kratkem ustanovil, zakaj pogoj, naj se pri naši organizaciji izmenja jo prej osebe ali »krivci popravijo«, se pač tudi po sodbi slehernega nasprotnika ne da politično vzdržati.

Narodni svet se bo ustanovil, kajti narod, ki bi si v TAKIH političnih razmerah, kakor so naše, ne znal ustanoviti skupnega obrambnega organa, bi bil politično nezrel in popol-

noma nesposoben za svojo zgodovinsko nalogo.

Prepričani smo, da stopamo končno v dobo jasnih razmer v našem političnem življenju. V deželi bosta delovali dve stranki vsaka po lastnih načelih in programih, nad njima bo stal Narodni svet kot varuh skupnih koristi in ciljev našega naroda.

Želimo, da bi to bila doba plemenite tekme in velikega tvorčnega dela v prosep našega preizkušene ga ljudstva, v čigar srečno bodočnost neomajno verujemo.

Nalagamo poslancu dr. Besednjaku, naj stopi tekom meseca januarja v stik z vodstvom nasprotna stranke, da se more izvesti praktična organizacija Narodnega sveta.

Gorica - Trst - Pazin, na dan novega leta 1926.

Politično društvo »Edinost«
v Gorici.

Politično društvo za Hrvate
in Slovence v Istri.

IZJAVA.

Misel, da ima naš narod interese, ki jih je treba zastopati in braniti s skupno politično organizacijo, je temeljna ideja našega političnega društva. Iz njegove srede je izšel med svetovno vojno eden prvih javnih pozivov v Avstriji na skupno delo za vrhovne cilje našega naroda. Iz njega srede je tudi bila dana po svetovni vojni prva pobuda za edinstveno organizacijo našega ljudstva tostran novih mej. Če se komu hoče opominjati nas potrebe skupnega dela za narodne koristi, more naše politično društvo s ponosom pokazati na svoje vstrajno in dosledno naglašanje in upoštevanje te potrebe, na svojo zgodovino, na živa svoja izročila, na prav tisto »edinstvo«, radi katerega ga zasmehu jejo domači nasprotniki.

Kar smo označili kot temeljno idejo našega političnega društva, je hkratu tudi politična veroizpoved ogromne večine našega ljudstva v Julijski Krajini. To so tudi čutili tisti, ki so v začetku leta 1922. zahtevali posebno politično organizacijo za Goriško in s tem ustvarili podlago svoji posebni strankarski organizaciji. Gotovo ne bi bili zanj prevzeli in zlorabili častiljivega imena našega političnega društva, da niso znali, da je že v tem imenu izraženo, kar je zdravemu političnemu nagonu našega ljudstva prva potreba. In tudi ne bi prav tisti sedaj poskušali odvrniti zaslužene obsodbe s farizejskim pozivanjem na odpor našega ljudstva proti grdim pozivom domačega prepira, ko ne bi vedeli, da naše ljudstvo zares ni tako strankarsko razdvojeno, kakor oni želijo in trdijo, da marveč živo čuti potrebo edinosti in zedinjenja vseh sil.

Med tem ko tako čuti ogromna večina našega ljudstva, priznavamo, da je poleg tistih, ki iz svojih posebnih razlogov nasprotujejo našemu društvu, tudi takšnih, ki so v dobri veri prepričani, da je i v sedanjih razmerah uspešno politično delo za naše ljudstvo mogoče samo na podlagi določenega svetovnega naziranja in po določenem, njihovem, strankarskem programu. Ker pa vendar nočejo ali ne morejo popolnoma odkloniti vsaj neke skupne organizacije, je njim takozvani narodni svet tisto največ, tisti maksimum, ki ga morejo sprejeti kot žrtve za skupne narodne koristi na škodo

svojih posebnih stremeljenj, katera pač v ostalem postavljajo nad narodne koristi.

Nasprotno pa prevladuje v našem društvu prepričanje, da politično delo za naše ljudstvo v Italiji ne dopušča strankarskega razločevanja in da bi bila zato taka, le na površinski skupna organizacija (takozvani narodni svet) samo tisto najmanjše, tisti minimum, ki bi bilo z njim komaj za silo, prav za prav samo na videz zadoščeno potrebi združevanja vseh sil v skupno obrambo.

Vsekako je za poštene rodoljube na obeh straneh, i za tiste, ki dopuščajo skupno organizacijo samo v minimalnem obsegu za skrajno potrebo, i za tiste, ki zahtevajo skupno organizacijo v maksimalni meri za vse naše politično delo, to vprašanje skupne organizacije eno najbolj resnih in pomembnih vprašanj, za katerega povoljno rešitev se trudijo z najboljšimi nameni.

Prav zato pa ni noben izraz preost, da z njim obsodimo ponovne poskuse in posebno tudi zadnji poskus nasprotni strani, da bi potrebo skupne politične organizacije našega ljudstva zlorabljala v zgolj polemične in strankarske namene.

Ti poskusi se kažejo v obliki več ali manj pompoznih pozivov na ustanovitev narodnega sveta in več ali manj kričečih očitkov proti našemu društvu, da je ono krivo, da do narodnega sveta še ni prišlo.

Kdo so tisti, ki nas hkratu tako vabijo in tako obsojajo? To so tisti, ki so se že leta 1921. pri političnih volitvah uveljavljali kot posebna struja, ki je njihov predstavnik že ob prvih nastopih na parlamentarnih tleh pokazal, da se hoče odvojiti od svojih tovarišev, ki je porabljal vsako priložnost, tudi takšne, ki niso imele nič opraviti z njegovim svetovnim naziranjem in strankarskim programom, da je šel svojo posebno pot. To so tisti, ki so zlorabili skupnost našega političnega društva, da so snovali svojo posebno stranko in so potem razbili našo skupno organizacijo, tisti, ki so sabotirali naš skupni gospodarski svet, tisti, ki so pri političnih volitvah leta 1924. tako sijajno pokazali svojo »usposobljenost« za lojalno skupno delovanje, tisti, ki so z »Malim listom«, »Pučkim prijateljem« in »Goriško Stražo« trosili med naše ljudstvo strup

nezaupanja in osebnega sovraštva, tisti, ki so se končno v svojih listih povzpeli do takih dejanj, da je njih storilce samo še s..... mogoče označiti.

In zadnji poskus, da bi zlorabili potrebo skupne politične organizacije, kdaj so ga napravili? Dr. Engelbert Besednjak je v imenu njihovih političnih organizacij, na podlagi svojega davno dozorelega spoznanja, predložil ustanovitev narodnega sveta niti teden dni potem, ko je s svojim podpisom napisal na naslov onih, ki načelujejo našemu društvu, »da so v očeh vseh treznih ljudi izgubili zadnjo trohico pravice, se postavljati v javnosti za nedolžne pravičnike in vestne poštenjake«, »da je gonja (proti..... »Malega lista«) eden najgrših in najtemnejših politov v knjigi naše primorske politike.«

Če je dr. Besednjak radi lepšega odhoda iz polemike in s pobožnim pogledom na bližajoči se praznik miru smatral za umestno, povabiti »krivičnike« in »nepoštenjake« v narodni svet, nam je s tem dal pravico do sodbe, da vsaj enega, če ne obojega, ni mislil resno, da je torej vsaj ali napisal težke očitke, ne da bi jim sam verjel, ali pa predlagal

narodni svet, ne da bi ga smatral za mogočega. Saj ne bi niti v navadni družbi, nikar pa pri zaupnem političnem delu mogli sedeti skupaj »nedolžni pravičniki« in »vestni poštenjaki« z ljudmi, ki so izgubili zadnjo trohico pravice do tega imena.

Na naši strani nam je pa krvavo resno toliko z našim očitanjem kolektor z vprašanjem skupne organizacije. In prav zato, ker nam je tako resno z enim in drugim, izjavljamo naslednje: skupna politična organizacija v katerikoli obliki in sicer, če mogoče, v maksimalnem obsegu, in le če bi to vključeval vsem razlogom, ki za to govorijo, ne bilo mogoče, tudi v manjšem in celo minimalnem obsegu, se ustanovi, bržko se stvari na nasprotni strani premenijo tako, da naši očitki odpadejo, bodisi da se oseb izmenjajo, bodisi da se krivici poravnajo. Organizacija, ki ne sloni na pravih močeh, je oblika brez vsebine. Naši očitki ne izvirajo iz osebne zamere in ne kličejo po osebnem zadoščenju, nego po pravih močeh.

V Trstu, 19. decembra 1925.

Politično društvo »Edinost«.

Kaj se godi po svetu?

V zadnjem našem političnem pregledu smo se ob mejniku v novo leto ozrli nazaj in pogledali še enkrat glavne poteze minulega leta. Danes pa si skušajmo dati odgovor na prašanje, katere miselne struje bodo vodile Evropo in po njej vse človeštvo v letu, ki je pred nami.

Poglejmo najprej okrog sebe in bomo dobili prvo miselno strujo, ki hoče obvladati vso zapadno Evropo.

Fašizem.

Tu imamo takoj opravka z enim — izmom. Toda ta — izem je živ in ga vsi vsak dan lahko otipljemo. Fašizem je neke vrste stopnjevana narodnostna zavest. Ta struja hoče izgrebsti vse najboljše, kar se skriva v narodovi duši in to osvetliti z močnim bleskom, da bodo vsi pripadniki tistega naroda občutili zavest: to je pristno naše, tega nam ne sme nihče iztrgati, to bomo branili do zadnje kaplje krvi.

Zato se skuša fašizem, kakor vidimo, vglobiti v narodovo samobitnost in ubrati tiste strune, ki najboljše brnijo v ljudski duši.

Do popolnosti tira fašizem Benito Mussolini v Italiji. Z očesom, ki je ima voditelj množice, je skušal spoznati, česa je množici treba, da bo zadovoljna.

Z ljudstvom.

V starem Rimu so politični pravaki ustrezali klicu ljudstva po »pax nem et circenses«. Brezposelna predmestna množica je hotela imeti kosilo in iti s potolaženim želodcem v cirkus k borilnim in živalskim igram. Oboje seveda brez plačno. Če je politični kandidat imel sredstva, da je v obojem množici ustregel, je politično igro proti nasprotniku dobil. Danes je v bistvu enako. Le zahteve so se nekoliko spremenile. Ljudstvo zahteva danes dela in demokracije. Hoče, kar je popolnoma v skladu s človeško naravo, dela in kruha ter neke mere sodelovanja pri oblasti. Na to slednje se bomo še povrnili.

Mussolini je znal izrabiti čustveno dušo italijanskega naroda. Pokazal mu je poveljani obraz domovine, začel s široko zasnovano gospodarsko politiko. Dal je tudi ljudstvu kos oblasti. To je storil na tak način, da je vladajočo fašistovsko stranko sezidal v obliki piramide. Najnižji so ob temeljih. Na vrhu je eden. Toda, če se spočuj zmaje, se bo občutil sunek tudi na vrhu. To zavest je vodja fašizma znal vliati v svoje najnižje pristaše. V tej zavesti, ki pravi, da

je tudi zadnji fašist potreben, da se stavba ne zruši, vidi ta kos svoje oblasti.

S katoliškim duhom prežeto ljudstvo si je fašizem pridobil s priznajo politiko napram Vatikanu in Cerkv. Posedujoči so pa tudi z veseljem sprejeli novi narodnostni val, ker je fašizem odločen protivnik komunizma in vseh borb proti obstoječemu redu. Fašizem je po temtakem hotel ustreči težnjam in potrebam poedinih narodov, med katerimi se je porodil.

Razne oblike.

Najbolj je ta stopnjevana narodnostna zavest prišla do veljave v Italiji. V slabšem posnetku jo imamo v Španiji. Prav tako je tudi močan fašistovski pokret, seveda pod drugim naslovom, v Franciji in na Grškem. Neke vrste fašizma je hotel Radić vpeljati med Hrvati ali nemška nacionalna stranka v Nemčiji.

Ta struja porojena v plemenitih nagibih in iz ljubezni do svojega naroda si skuša osvajati svet z zapada sem. Seveda se pokažejo na debelu tudi gnili izrastki. Ta stopnjevana narodnost postane ponekod slepa in ne vidi izven sebe ničesar. Tako so mislili stari Grki in Rimljani, ki so smatrali vse druge narode za barbare, ki jih je treba prezirati in si jih podvreči. Take vrste nacionalizem, ki je sam sebi bog, je hudičevo delo.

Nasprotni nauk.

Drugi nauk, ki si pa osvaja dušo Evrope od vzhoda sem, je komunizem. Ta je pravzaprav skrajno nasprotje fašizma in njegovih izrastkov. V svoji skrajni zahtevi bi rad komunizem odpravil vse razlike med poedinci in tudi med posameznimi narodi. V svoji čistoti se pa pravi komunistični nauk med nami, ki smo bolj nagnjeni vsled človeške nature k slabemu kot do bremu, ne bo nikoli dal izvesti. Priti bi morali angelji z nebes, potem bi imeli na zemlji raj, kjer bi bili vsi enaki in bi ne bilo razlike med pridnim in lenim, požeruhom in zmernim. Komunisti, ki bi že radi svojih družabnih nauk morali oznanjati najvišje krščanstvo, so prav proti istemu krščanstvu v najhujši borbi. Namesto, da bi skušali odpraviti iz človeških src slaba nagnjenja in s tem pripravili plodna tla za svoje nauke, oni še podžigajo človeško zlobo, ker so človeku vzeli krščanstvo. In to je njihova najhujša zabloda.

S svojimi mamečimi gesli si komunistični evangelij pridobiva med

bednimi sloji vedno več privrženec. Toda že v zibelki strogega komunizma, v Rusiji, uvidevajo, da je treba računati z ljudmi takimi kot so in so krenili na zmernejšo pot. Zato so na decembrskem zborovanju v Moskvi padale ostre besede na račun »zmernežev«.

Prepad liberalizma.

Tla za obe pravkar opisani in znani struji je pripravil liberalizem. To je tisti nauk, ki je v preteklem stoletju obvladoval vso Evropo in Ameriko. Učil je, da je človek tak, kakršen je, merilo za vse na svetu. Taki nauki so pogнали človeštvo v divjo tekmo vseh proti vsem. V divji borbi so razpadla vsa občestva. Na razvalinah pa je stal »jaz« z nago sebičnostjo. Množice bednih na eni strani in bogatih na drugi so bile nujna posledica liberalnih nauk.

Tla za komunizem in revolucijo so bila zorana.

V časih liberalizma, ki je imel polna usta svobode za slehernega posameznika, se je razvila napačna demokracija, ki je zopet nujno priklicala na površje Ljenina in Musolinija. Liberalizem je po dovršenih revolucijah dal oblast ljudstvu. Z glasovnico v roki je mnogi odločal o stvareh, ki so bile njegove mu umu nedosegljive in jih je gledal le skozi pobarvana stekla, ki so mu jih nateknili njegovi politični voditelji. Najbolj glasna je bila tako zvana ulica. Te vrste liberalna demokracija (od grške besede *dem* = ljudstvo in *krat* = vlada) je obvladovala Evropo in ves svet do svetovne vojne; največkrat v škodo skupnosti. Saj so znali »demokratični« voditelji svoje množice voditi, kot je bilo poedinih majhnim političnim skupinam prav. Po pravici imenujeta dva največja sodobna družboslovca: našim bravcem že znani Foerster in Guglielmo Ferrero tako demokracijo množico, ki odločuje z dviganjem rok o prašanjih, ki jih od daleč ne razume, za »nestvor z velikanskim telesom, a prav majhno glavo«.

Krščanstvo: prava demokracija.

Zato je treba, da pridejo h krmi lu voditelji, ki bodo peljali ljudstvo k blaginji in ga obvarovali pred »neumevanjem in nestalnostjo množice«; prav tako pa je treba obvarovati in ohraniti pravice ljudstva in njegov volivni glas pred samovoljo posameznika ali poedinih skupin. To, pravi Foerster, je prava demokracija, ki bo morala v prihodnjem letu zavojevati svet, da ne pogine razpet med skrajne levičarje in skrajne desničarje. In taka demokracija je v krščanstvu, ki ohranja posameznikom in narodom njih samobitnost, a jih spaja v bratovsko občestvo. Ta miselni tok se mora in se bo v letu, v katero stopamo vedno bolj širil med ljudstvi v njih dobro in odrešenje!

Straža goriških Slovencev.

Kratka doba — velike spremembe.

Naš list »Goriška Straža« je še mlad. Osmo leto teče, odkar je prva številka šla med goriške Slovence. V zgodovinski uri, ko se je za dolgo dobo odločala usoda narodov, je skupina slovenskih domoljubov poslala »Stražo« v naše vasi, da buji in spremlja zavedne Slovence v javnem življenju. Tihi in veliki delavec Ciril Metod Vuga je dvignil »Stražo«, je pogumno klical naše ljudi h delu, da na ruševinah vojne zopet obnovijo naše gospodarstvo in narodne krščanske organizacije. »Straža« se je naglo razširila. V koreninila se je v slovenskih domovih. Postala je zvesta tovarišica slovenskih Gorjanov, Vipavcev, Bricev, Kraševcev. V najtežjih dneh je spremljala in vodila naše ljudstvo skozi resne gospodarske in politične boje. Skozi sedem let, sedem hudih let. Veliko se je v tej dobi spremenilo.

Goriške dežele ni več, samostojnih občin ni več, slovenske ljudske vole ni —. Za božič smo prejeli dodatne ure slovenščine so odpravljene, naši otroci ne bodo čuli v šoli niti besede več v jeziku materine.

Zvesta straža.

Težki časi, hudi časi za revno slovensko ljudstvo! V tej dobi je »Straža« bila vedno zvesta slovenski misli. Govorila je to, kar so čutili v globini srca slovenski možje in žene ne širom goriške krajine.

Ko je vojna odškodnina mučila velik del našega ljudstva, — je »Straža« dajala nasvete, je bodrila in učila naše ljudi. Država je uvedla novi davčni sistem — in »Straža« ga je tolmačila, delila navodila, skušala ublažiti nenadne ostrine novih davkov. Gospodar, ki je pazljivo bral te članke, se je mogel izogniti mnogim hudim škodam. In lani, ko je izšel zakon o prijavi rekvizicij, je »Straža« prva jasno in odločno svetovala gospodarjem, kako pot naj uberejo. V vseh teh in drugih gospodarskih akcijah je naš list, — z mirno vestjo ugotavljamo to dejstvo — obvaroval bravce »Straže«, naše gospodarje, izdatkov, ki gredo v milijonsko vrednost.

»Straža« pa je tudi visoko dvignila zastavo slovenskega naroda. Tisto sveto in lepo zastavo, ki smo jo prejeli iz rok blagovestnikov, iz rok svetega Cirila in Metoda. Na tem praporu blesti znamenje križa, znamenje vere v edinega Gospodarja, kateremu služi naš narod, — znamenje upanja, da bo zmagala pravica na naši zemlji; — znamenje velike in dejavne ljubezni, s katero naše ljudstvo objema svojo domaćijo. Za to zastavo smo se borili, za te svete vzore je tudi »Straža« bridko trpela, bila sojena in obsojena. Toda nikdar te zastave ni zatajila, vedno jo je branila in čuvala — in tako hočemo delati tudi v bodoče, ker tako nam veli značaj slovenskih mož.

Prijateljem in somišljenikom.

Da je mogla »Straža« v tej težki dobi vršiti uspešno in veljavno svojo nalogo, — to je v prvi vrsti zasloga stoterih naših vrlih mož in fantov, ki so podpirali in širili »Stražo«, ki tudi danes živahno in krepko delajo za naš list. Naj gre s tega mesta topla zahvala vsem somišljenikom, ki v »Stražo« dopisujejo, zanjjo nabirajo naročnike, ki širijo duha in navodila »Straže« po naših vaseh. Brez njih pomoči bi se »Straža« ne mogla dvigniti na sedanjo višino, bi ne mogla tako resno in učinkovito služiti našemu ljudstvu.

Do vseh slovenskih mož in fantov, ki ljubijo naš narod, ki žele pomagati naši stvari do zmage — se obračamo: Pohitite od hiše do hiše in nabirajte naročnikov za »Stražo«. Hiša, ki ima naročeno »Stražo«, ne bo zapustila zastave naših očetov. Z združenimi močmi razširimo in utrdimo stražo goriških Slovencev — narodu v obrambo, delovnemu ljudstvu v pomoč!

Smrt v kraljevi hiši.

V pondeljek ob 11. uri dopoldne je umrla Margerita Savojska, mati kralja Viktorja Emanuela III. Že več časa je bila opasno bolna. Ves italijanski narod moli ob krsti umrle kraljice-matere in prosi za pokoj njeni duši. Mi Slovenci in Hrvati v Primorju tudi sočustvujemo z vsemi, ki jih je objela žalost radi smrti pokojnice. Kot kristjani in ljudje, ki imajo srce v prsih, pomolimo za mir visoke žene iz dinastije Savojevcev.

Margerita Savojska je bila rojena l. 1851. Bila je hči brata kralja Viktorja II. in se je tudi s sinom slednjega poročila. To je bil kralj Humbert, ki je bil l. 1900. umorjen v Monzi. Iz tega zakona je izšel l. 1869. sedanji kralj Italije Viktor Emanuel III.

DNEVNE VESTI.

Mile besede za hudo stvar.

Edinjaška stranka je napisala v izjavi, ki jo gori priobčujemo, da se bo Narodni svet ustanovil, čim se pri kršč. socialistih vodilne osebe izmenjajo ali se pa »krivci popravijo«. To je pogoj, ki ga nihče ne more vzeti za resnega. Zakaj ne? Zato ker je na vsem svetu v veljavi pač čudna navada, da si v političnih organizacijah določa ljudstvo samo voditelje in si ne da nastavljal ali odstavljati svojih vodilnih mož od nasprotnih stranke. Drja Wifana in drja Slavika niso izvolili naši ljudje v vodstvo edinjaške organizacije, temveč edinjaši sami. S kakšno pravico, naj bi ju sedaj mi izmenjali? Kdo nas je v to pooblastil? Saj nismo mi edinjaški zaupniki, ki imajo edini to moč in pravico. Ako bi naša organizacija rekla, da hoče Narodni svet s Trstom, a da se morajo prej njegove vodilne osebe izmenjati ali popraviti, bi se nam vsa dežela smejala. In vendar je tržaško društvo napisalo črno na belem tako zahtevo za našo organizacijo. Kam bi pa prišli s tako politiko? Oni bi odstavili naše voditelje in mi njihove, odrezali bi si takorekoč drug drugemu glavo in tako bi nastal sporazum, kakor ga nismo še videli pod božjim solncem. Najboljše bi pa morda bilo, da bi nasprotno organizacijo predstavljali dr. Wilfan, naša struja bi pa imenovala za svojega zastopnika drja Slavika, ki bi pričela takoj pogajanja in se gotovo sporazumela.

Naša politična organizacija pravi v svojem odgovoru prav milo, da se tak pogoj »politično ne da vzdržati«. Res mile besede za hudo stvar.

Kaj bo z nami?

tako se vprašujemo. Kaj bo? Veliko je odvisno od nas samih. Najmočnejše sredstvo proti naši narodni smrti je delo za naše časopisje. Ali je pri vas »G. Straža« v vsaki poštini hiši? Bravci, prijatelji, ali ste kaj storiли sedaj okrog novega leta za naš list? Sedaj je čas in prilika! Za vse se dobi denar, tudi za našo trpečo »G. Stražo« se mora. Na delo!

Prva stran.

levi gornji vogal pogledaj, pa boš videl koliko stane naša »Goriška Straža«. — Naročnino pošlji na: Uprava »G. Straže«, Gorizia, Via Mazzini 5.

Pojasnilo.

Sporočamo interesantom, da je bil »Zbornik« dovršen takoj po božiču. Ko smo ga nesli na pošto, nam ga je uradnik vsega zavrnil, češ da morajo

biti pisani naslovi samo v laškem jeziku, da ne smejo biti dvojezični. Ker takega zakona niti predpisa ni, se nismo marali podvreči samovolji mladega poštnega uradnika ter si natovoriti stroške za novo celotno serijo naslovov, smo se ustno pritožili na poštno ravnateljstvo. Bilo je videti, da se samovoljnega uradnika vsi boje, tudi sam g. poštni ravnatelj; niti g. podprefekt nam ni mogel pomagati. Zato smo vložili pritožbo s prošnjo, da višje oblastvo odloči. Te razmere naj cenjeni naročniki vpoštevajo. Upamo v par dneh na rešitev. Uprava.

Misijonsko zborovanje duhovnikov.

V četrtek 7. jan. ob 10. uri bo v nadškofijskem dvorcu misijonsko zborovanje duhovnikov. Vodil ga bo Prezvizišeni. Predaval bo misijonar g. A. Pohar. Pridite vsi! — Delegat U. M. Cl.

Staroste slovenskih listov.

Med Slovenci izhajajo trije dnevniki, ki so že učakali častitljivo starost pol stoletja. »Slovenski narod«, glasilo liberalne Žerjavove struje v Ljubljani, izhaja že 59 let, »Slovenec« že 54 let, tržaška »Edinost« bo pa letos obhajala 50. leto, odkar je začela izhajati.

»Zbornik«.

Izšla je prva številka »Zbornika«, glasila slovenskih in hrvatskih duhovnikov v Italiji. Naslovno stran krasi lepa risba. Vsebinska je pa kaj živa in raznolika, da tudi lajik list s pridom lahko bere. Delavnost novega »Zbornikovega« urednika priča, da bo list vedno boljši. Noben slovenski in hrvaški duhovnik na Primorskem ne bi smel ostati brez »Zbornika«!

Mussolini prorokuje.

Kakor je med visokimi gospodi navada, je tudi ministrski predsednik sprejel na novega leta dan cele vrste oblastnikov, ki so mu prišli voščiti srečno novo leto. Pri tej priložnosti je marsikaj političnega povedal. Svoji desni roki Farinacciju pa je poslal pismo, kjer pravi, da bo prihodnje leto še bolj zanimivo kot preteklo. Fašizem čakajo baje še težje naloge kot doslej.

Knjigo o lepem vedenju

bi si moral kupiti voditelj slovenskih samostojnih demokratov dr. Žerjav. V svojem listu »Jutru« se z zeleno besnostjo zaganja v katoliško časopisje. V novoletni številki je ta zagrizeni framason v majhnem odstavku izbruhal celo lužo

najostudnejših psovk proti »klerikalcem« in njih časopisju. Pod kleveto je pa še podpisal svoje ime, da ja lahko vsak sodi oliko in omiko človeka, ki se smatra za voditelja politične skupine. Sicer pa nekateri, ki bivšega ministra bolj od bližje poznajo, trdijo, da izvira vse to iz razžaljene samoljubnosti...

Duh božji.

Med Angleži se opaža zadnje čase vedno večje zanimanje za katoliško cerkev. K pravi Cerkvi se spreobračajo kar po vrsti ugledni možje. Pred kratkim je prestopilo v katoliško cerkev kar 57 duhovnikov, med temi tudi sloviti anglikanski pastor Rouse, ki je bil znan kot eden največjih špiritistov.

Nevarnost za nove vojne.

Ko je angleški parlament odobril pogodbo iz Lokarna, je Mak Donald v imenu Delavske stranke povedal, pod katerimi pogoji se da ohraniti svetovni mir. Izvršiti se mora splošno razoroženje in narodi se morajo obvezati, da bodo reševali vse spore pred razsodišči, kakor se obračajo tudi zasebni ljudje na sodnika, ako se jim godi krivica. Eden pglavitnih pogojev za svetovni mir je nadalje ta, da štiti Zveza narodov prav energično pravice narodnih manjšin v vseh državah. »Na mojem potovanju po Evropi« — je rekel — »sem dobil vtis, da nastane lahko iz zatiranja narodnih manjšin in plemen vse prej nova vojna kakor radi katerega koli drugega prasanja v zapadni Evropi«.

Kar je rekel Mak Donald o narodnih manjšinah, je važno. Zakaj mož je bil ministrski predsednik Velike Britanije in ni izključeno, da pride prej ali slej zopet na krmilo.

Ministrski sestanek

O praznikih je prišel angleški zunanji minister Chamberlain na oddih v Italijo. Mussolini se je koj napravil na pot, da obiše svojega tovariša. Kakor pišejo listi je bilo srečanje zelo prisrčno in bodo zdaj Angleži in Italijani veliki prijatelji.

Italijanska akademija.

Prve dni po novem letu se je porodila v Rimu misel, da bi bilo prav in umestno, če bi tudi Italija imela svojo akademijo »nesmrtnikov«. Take najvišje znanstvene in umetnostne akademije, kamor sprejemajo le moze svetovnega slovesa, imajo tudi druge države. Najbolj znana je francoska akademija. Za prvega predsednika italijanske akademije bo menda pesnik Gabriele d'Annunzio. Število akademikov bo 60; ti bodo živeli v državi največje časti in bodo dobivali tudi lepo plačo.

Boj za Nemčijo.

Kakor pravijo nekateri listi je Čičerin ob svojem zadnjem obisku v Berlinu predlagal, naj skleneta Rusija in Nemčija vojaško pogodbo, da se bosta skupno branili proti Angliji. Politični voluni so pa takoj izvohali, kaj se plete in vso reč nesli angleškemu poslaniku v Berlinu na nos. Ta je takoj protestiral in zaropotal, da so se Nemci za enkrat še ustrašili.

Cankovu se majo tla

V Bolgariji je spet izbruhnil resen vladni spor. Iz vlade je namreč izstopil minister javnih del Stoenoff. Ministrski predsednik Cankov je zahteval od zbornice, naj se zaseda nje odgodi dokler se vladna kriza ne reši. Vsa opozicija in tudi velik del Cankovih pristašev je bilo proti temu. To smatrajo za znak, da se krava doba Cankovovega vladanja nagiba h zatonu.

Novoletni dar »Goriške Straže«.

Naši naročniki dobijo v dar »Goriško« pratiko za leto 1926. »Knjižico že poznate. Lepa je in potrebna gospodarju in gospodinji. Na prvi polji je pratika s podobami, kjer najde delavnik in nedeljo, post in vreme. V kratkem in jasnem »Razgledu po svetu« ti pratikar razloži najvažnejše dogodke vsega preteklega leta. Posebno zanimive so novice iz Rusije in zakoni o narodnih manjšinah. V spomin velikemu buditelju A. M. Slomšku je pratikar napisal kratek in domač življenjepis. — Naše gospodarje bo razveselil članek »Prva pomoč v hlevu«. V njem je znan živinozdravnik popisal, kako naj si kmet pomaga, če mu zbolijo govedo ali prašiči. — Za smeh in sprejembo boš bral »Imenitno kupčijo« in duhovite dogodbe, ki so raztresene po Pratikah. — Gospodarjem bodo prav prišle računske tabele, obrestne lestvice, kolkovne in pristojbinske lestvice. Posebno prav bodo prišla kmetu pojasnila o kupčiji z živino. Dekleta pa bodo večkrat pogledala v poštne določbe; to priporočamo tudi vsem, ki pišejo »Straži«, da nam ne bodo več dohajala premalo frankirana pisma. Sledi novi seznam sejmov in nato kopa krepkih smešnic, tako da dobe bravci Pratiče v knjižici poleg resnega pouka in praktičnih navodil tudi nekaj soli za kratek čas.

Kdor naroči »Goriško Stražo« za leto 1926 in plača naročnino vsaj za pol leta, dobi »Pratiko« popolnoma zastop. Pošljemo jo vsakemu naročniku na dom brezplačno. To velja pa samo do 15. t. m.

Širite »Goriško Stražo«!

Potresi.

»Šibe potresa, reši nas, o Gospod«, molimo v litaniyah. In po pravici se zove to šiba. Človek je proti temu naravnemu pojavu kakor še proti tisočim drugim popolnoma brez moči kljub svoji visoko razviti tehniki. Na dan novega leta se je svet pri nas spet zamajal. Zato se je marsikomu vrnila sama po sebi ali pa vsled strahu misel, kako nastanejo potresi.

Pa pogledjmo na kratko, zakaj naša mati zemlja ne miruje in plaši s svojimi krči svoje otroke. Zemeljska skorja ni, kakor bi kdo naivno mislil, trdna plast, ampak je prožna in upogljiva kot nekako testo. Ta upogljivost je vzrok raznovrstnih vničujočih potresov.

Že v starih časih so poznali potresne sunke. Toda veda še ni tedaj toliko napredovala, da bi te pojave mogla raziskovati. Šele velikanski potres l. 1755., ki je docela razvalil portugalsko prestolico Lizbono, je dal učenjakom pobudo, da so se začeli zanimati za potrese. Od tedaj je potresna veda (seizmologija, od grške besede seizmos) napredovala in si oskrbela posebne aparate, ki javljajo gibanje ze-

meljske skorje. V vseh kulturnih državah so danes razmeščene stalne potresne opazovalnice. Aparati zaznamujejo skoro sleherni dan kak potres. Le mi ga s svojimi čutili ne občutimo. V resnici pa zemeljska skorja skoraj nikdar ne miruje.

Posebno pogosti so potresi ob robovih Tihega oceana. Vsem je še gotovo v spominu strahovito razdejanje iz predlanskega leta na Japonskem. Nekateri kraji so pa sploh brez potresov. Tako srečni so n. pr. v ruski nižini in severozapadni Ameriki. Potres ima svoj izvor v notranjščini zemlje. Od tod se širijo valovi navzgor proti zemeljskemu površju. Kjer udarijo valovi naravnost navzgor, je najhujši potres. Od te točke, tako zvanega epicentva, se potresni valovi širijo na vse strani, dokler ne oslabe. Zemeljska skorja začne vsled teh valov nihati v vodoravni smeri. Včasih so ti nihaji silno jaki. Ko je bil potres v Messini, so se hiše razklale kot suhe preste. Vsled močnih streslajev se potem vse zruši. Opisani potresni vali naredi v 1 sekundi pot 8 do 13 kilometrov! Že ta hitrost vničevalno vpliva. Najhujši so potresi ob morskih obalah. Ob prvem sunku se morski valovi oddaljijo od obrežja, potem

pa se z vso silo in težo zaženejo na obrežje in ko se spet odteka od našajo s seboj vse, kar je bilo na obrežju. To so najbolj grozna naravna razdejanja. Kar cela obmorska mesta so na ta način že izgubila.

Ko je leta 1883. vulkanski izbruh pognal v zrak otok Krakatoa, se je tudi stresla zemlja. Potres je tako vzburkal morske valove, da so v 17 urah premerili pot okoli in okoli zemlje.

Kje pa je vzrok, da se pojavijo potresi? Jih je več. Kaj povzroča velike potrese, kot je bil n. pr. predlanski na Japonskem, ne vedo niti zemljepisci prav natančno. Imenujejo jih kratkomalo tektonske in menijo, da je vzrok teh potresov v premikanju zemeljskih mas v notranjščini; povzroče jih tudi nenadne zemeljske prelomnice, ki nastanejo tam, kjer se zemeljske plasti nenačoma prelomijo in se znižajo navzdol. S tem se drugod plasti vzboliijo in povzročijo valovite sunke. Potres povzroči tudi močni ognjeniški izbruhi. Nastanejo pa tudi na ta način, da voda izpodje podlago in se cele plasti usedejo in potresejo sosednje plasti. Te vrste potresov so deležni posebno tam, kjer je svet sestavljen iz apnenastih skladov.

Posebne vrste potresov pa so podmorski potresi. Ladje, ki plujejo čez breždanje globine, čujejo večkrat pod sabo zamolklo bobnenje in gučanje. To je znak, da se odigravajo na morskem dnu čudoviti dogodljaji, ki bodo spremenili lice morskega dna; to so znaki podmorskih potresov.

Vseh vzrokov, čemu se od časa do časa zemeljska skorja potrese, pa ne bodo bržkone zlepa dognali. Kot mnogoštevilni drugi naravni pojavi bodo tudi potresi ostali neodgonetljiva uganka. Človek tudi tu spozna, kako majhno zrnce je v vesoljstvu; ne ostane mu nič drugega kot prošnja »Šibe potresa, reši nas, o Gospod«!

Za fante in dekleta.

Vsak mesec prinese v našo hišo pismo naša lep zvezek: »Naš čolnič«. To je časnik za fante in dekleta. Prinaša poučne članke, poezijo in pesmi, članke o socialnih prasanjih in zgodovinske slike; posebno lep je pregled o delovanju krščanskih prosvetnih društev širrom primorske dežele. Naročite »Naš čolnič«, širite ga, naročite ga za naše fante-vojake, za brate in sorodnike v Franciji in Ameriki! Stane za celo leto le 10 lir. Pošljite naročnino na naslov: Uprava »Čolnič« Gorica, Corso Verdi 37.

Pisentijeva zvezda blede.

Peter Pisenti, bivši videmski prefekt žalostnega spomina za naše ljudstvo, je te dni doigral zadnjo karto svoje nekdanje mogočnosti in oblasti. V svoje glasilo »Giornale del Friuli«, kjer je tolikokrat Slovence žive s kožo in kostmi žrl, je napisal članek o fašizmu, ki ga je fašistovska stranka uradnim potom v nedeljo obsodila. Mož, ki se je z glavo ob zid zaletaval, je dobil buno na svojo butico.

Vode naraščajo.

Skoro s celega sveta prihajajo poročila o velikih poplavih. Vsled nagle spremembe toplote se je začel tajati sneg in so reke zelo naraštele. Na Ogrskem so povodnji prizadnale občutno škodo. V severni Franciji, na Nizozemskem in Holandskem so pod vodo ravno najbolj industrijski kraji. Tovarne so zaprte, delavci brez dela. Ravnotako je na Angleškem in v Rumuniji. Velike nemške reke tudi stalno naraščajo. Res čuden začetek leta s potresom in poplavi.

Čebelarji! Sladkorja ne bo!

Potom kmetijskega urada v Gorici nam je ministrstvo za narodno gospodarstvo sporočilo, da »vsled sedaj veljavnih davčnih zakonskih predpisov ne more dovoliti neobdanečnega sladkorja za vzdrževanje čebel. Tudi ne smatra za potrebno iz raznih razlogov delovati na to, da bi se izdali novi predpisi, ki bi omogočali dovoljevanje neobdanečnega sladkorja za čebelorejo«. Ker torej sladkorja ne bo, vabimo vse one, ki so nam dali predplačila na ta račun, da dvignejo osebno tozadevne zneske pri nas ali pa da nam sporočijo, kam in kako naj jim denar vrnemo.

Slov. čebel. zadr. v Gorici.

Radić pred vrati v večnost.

Prosvetni minister Štefan Radić je v soboto komaj ušel smrti. V svojem avtu je drvel po belgrajskih ulicah. Na nekem ovinku prizvoni nasproti tramvaj in trči z vso silo v avto in ga trešči močno ob stran. Šofer je bil nekoliko ranjen, avto polomljen, Radić je pa smehljalje stopil z razbitega avtomobila.

Kardinal Mercier težko bolan.

Belgijski kardinal Mercier, ki je tesno spojen z belgijskim narodnim življenjem, je težko obolel. Podvreči se je moral hudi operaciji. Ob istem času, ko se je vršila operacija, je daroval papež Pij XI. mašo za bolnega kardinala.

Našim naročnikom!

Vsi oni naročniki, ki naročujejo »Goriško Stražo« potom dopisnic ali pismenih prijav, naj obenem na značijo ali so novi ali stari naročniki.

Žalosten konec.

Tudi kronane glave čakajo žalostne dni. Posebno po vojni so cesarji, kralji, knezi in podobni ljudje doživeli bridke ure. Zadnje dni pa poročajo iz češkega zdravilišča Marijanskih Lazni, da se je tam usmrtil nekdanji perzijski šah Ahmed. Nekdaj mogočni vladar bajne Perzije, dežele »tisoč in ene noči«, je iskal uteho v objemu smrti.

Poseben davek na Poljskem.

Na Poljskem je zbornica odobrila nov načrt za plačevanje davkov. Po tem načrtu ne bo treba več plačevati davkov v denarju, lahko jih bodo davkoplačevalci odrajtali tudi v pridelkih. Saj bo menda tudi pri nas kaj takega potreba, ker kmalu ne bo več kraljeve podobe pod kmečko streho.

Zahvala.

Podpisani se najljubneje zahvaljuje vsem imenovanim za novoletni dar: Čevljarska zadruga, župnik Oskar Pahor, Scalettari Rafael, tvrdka Butkovič Boštijančič, Pavle Faganelli, Romano Faganelli, Rusjan M. Kristina, Drufovka Karolina, Euge-

nija Marušič, Ivan Klančič, tovarna vozil, Tomšič Ciril, Devetak Rudolf, Uršič Mihec, Ferlat Anton, Radić za Anita, Budin Karl, Klara Ferfolja, Perić Rudolf. Vsem Bog stotero plačaj! Devetak Anton, pismonoša v Mirnu.

Mestne novice.**Misijonsko predavanje.**

V nedeljo popoldne se je, kakor je bilo oznanjeno na misijonskem lepaku, vršilo v dvorani prosvetnega društva »Mladike« misijonsko predavanje s skioptičnimi slikami. Prezanimivo predavanje je poslušala velika množica ljudstva, med katero smo opazili tudi prevz. knezonadškofa in precejšnje število naših razumnikov. Podobnih predavanj bi si ljudje še želeli.

Objava.

Mestni magistrat javlja, da je s prvim januarjem 1926. vzel v zakup nabijanje javnih lepakov. Delo bo izvrševala za mestno občino tvrdka Jug, Via Morelli 16, po ceniku.

Znamenja mizerije.

Goričani so praznovali Silvestrov večer s šesterimi plesi. Pišejo, da je določenih za ta pust v mestu dosejaj že 14 plesnih zabav. Koliko pa jih bo še, ki danes še niso določene? Res, to je znak naše največje revščine!

Novoletni pozdrav.

(Potres.) Črnogledom se je njih prorokovanje o slabem začetku novega leta deloma izpolnilo. Ob 7. uri in nekaj sekund zvečer se je jela zemlja tresti, lasje na naših glavah pa ježiti. Treslo je kakih 10 sekund. Suneč so občutili posebno ljudje v višjih nadstropjih. Kdor je bil na planem, ga ni čutil skoro nič.

Potresni sunek je bil močan zlasti ob Jadranskem morju. Najmočnejši je bil v Benetkah. Škode pa kljub temu ni bilo prav zelo velike. Pač pa so se ljudje pošteno preplašili, ker so se baš ob tisti uri zabavali po raznih plesih, glediščih, kavarnah in drugod. V Gorici je nastala največja zmešnjava v mestnem gledišču. Ko so se tla zamajala je vse drlo ven. Lahko bi se vsled tega pripetile hude nesreče, če ne bi stražniki ustavili zmešane množice.

Potres, ki smo ga čutili v Gorici, eni bolj drugi manj, so čutili tudi drugod po deželi. Tako nam poročajo iz Bilj, da je bil tam potresni sunek prav močan. Porušil se je celo neki dimnik in mnogo ljudi je zbežalo na prosto. Ravno tako je v Renčah potres občutno zamajal zemljo in je pri nekem hlevu napravil celo nekaj škode. Tudi v Podgori, Štandrežu, sploh v celi okolici je bil suneč občuten, škode pa k sreči ni napravil.

Še nekaj poročil:

Spodnja Idrija.

(Potres.) Na novega leta dan zvečer okrog 7. ure smo čuli močan potres. Najprej močno bučanje, več minut trajajoče, nato pa zelo močan potresni sunek, da se je vse treslo. Ljudje od l. 1895. ne pomnijo tako močnega potresnega suhka. Škode in šibe potresa, reši nas, o Gospod!

Idrija.

Na novega leta dan ob 7. uri in 5 minut zvečer se je čul pri nas močan in dolg potresni sunek. Vse ljudstvo je bilo preplašeno in je bežalo že iz svojih stanovanj, kajti mlajši niso še čuli tako močnega sunka. Hujši potres se je pri nas čul o priliki ljubljanskega potresa o večliki noči leta 1895. Novo leto — slab začetek. Lahki sunki so se večkrat ponoči ponovili.

Iz Jugoslavije pišejo, da je bil potres najbolj močan v Bakru na hrvaški obali. Precej hiš je poškodovanih. Žrtev pa to pot ni bilo.

Tisti, ki vse črno vidijo, so takoj začeli razlagati, da se bo potres v kratkem ponovil. Toda to je le prazen strah. Upajmo, da bo kljub izrednemu pojavu vendarle novo leto srečno in veselo!

Socialni vestnik.**Sodobna socialna prašanja.**

Avstrijski škofje so izdali v adventu posebno poslanico o socialnem prašanju. V njej so zelo tehtne in važne misli. Zato priobčujemo začetne odstavke te poslanice:

Novi čas, čas mnogih iznajdb v vseh panogah tehnike, čas ogromnega razvoja industrije, trgovine in prometa je vzbujal nade na novo pomlad vesoljnega človeštva. Ali te nade so močno skalile vsakovrstne nezgode. Papež Pij XI. nam je o tem podal kaj tužno sliko v svoji mirovni encikliki. Potem ko je govoril o medsebojnih sovražnostih med narodi, omenja: »K temu se pridružujejo notranji razpori, ki spravljajo v nevarnost obstoj držav in vso človeško družbo; sem spada predvsem razredna borba, ki se je kakor smrtonosen tvor zajela v srca narodov in ki ovira delo in trgovino ter izpodjeda vse elemente splošnega blagostanja. Kar še bolj hujša položaj je naraščajoča požrešnost po svetnih bogastvih na eni strani in trdovratna obramba posesti na drugi, medtem ko obe stranki med seboj tekmujeta v pohlepnosti in vlačdoželjnosti. Posledica tega so včasih prostovoljne in včasih prisiljene stavke in zapori podjetij, vstaje in

državna nasilja v splošno nadlogo in škodo...

To je tembolj usodepolno, čim več je ljudstvo soudeleženo pri državni upravi, kar velja za današnje državne oblike. — To zlo sega že globoko v korenike človeške družbe, do življenja v družini in je povzročilo grozno podivjanost. — V ljudeh vseh stanov, mladih in starih, prevladujejo notranji nemir, nezadovoljnost in neznosljivost. Nepokornost se je ravno tako razpasla kakor nevolja do dela. — Namesto zaupanja in mirne gotovosti opažamo prenatrpane skrbi in razburjen strah, namesto podjetnosti in dela, nemarnost in lenobo, namesto pokojnega reda, ki vsebuje mir, zmešnjavo in zbežanost v vseh stvareh. Proizvajanje je v razpadanju, mednarodna trgovina hira, znanstveno delovanje in umetnost ležita v onemoglosti. —

Ta slika splošnega propadanja uprav sili k raziskovanju povodov. Papež pokazuje na besede Gospoda, ki pravi: »Vsa ta zla prihajajo iz notranjosti človeka«. (Mark 7, 23.) Iz poželjivosti po vživanju, iz pohlepnosti, iz napuha. Glavni povod za vse to pa je po papeževih besedah v tem, da »so ljudje zapustili Boga in Odrešenika Jezusa Kristusa«. Zato so iz prejšnjega blagostanja padli v zmešnjave in nesreče in radi tega se večinoma vse ponesreči, kar poskušajo, da bi popravili nastale škode in da bi rešili, kar se še rešiti da po velikem polomu. (Avstrijski škofje mislijo tukaj na polom avstro-ogrske monarhije. Op. ur.)

Kaj je novega na deželi?**Št. Maver pri Gorici.**

Po dolgem času smo imeli na božični praznik doma sv. mašo. Ta dan je že pokazalo naše pred kratkim ustanovljeno prosvetno društvo »Skala« svoje prve sadove. Napeli smo vse moči, da smo pri sv. maši zapeli par ubranih božičnih pesmi. In tako smo imeli ta dan prvokrat po vojni doma sv. mašo z lepim peštem, spremljanim od harmonija. Radi tega je žarelo veliko veselje in zadovoljstvo z obrazov vseh domačinov. Prosvetno društvo je pa pokazalo s tem pred vso javnostjo, da je na pravi poti in da so njegovi nameni jasni in pošteti. Starši, vaša sveta dolžnost je, da pošljete svoje sinove in hčerke v naše prosvetno društvo. Dokažimo svetu, da živi še stara šentmavrska korenina. Stara korenina je pognala mlade korenine v pozni zimi. — V nedeljo dne 27. t. m. nas je obiskalo bratsko društvo iz Podsabotina. Okoli 3. ure smo se zbrali vsi člani v društvenih prostorih in z velikim veseljem pričakovali pogumne sosedo. Med čakanjem je sledila pesem pesmi. Okoli četrte ure se je prikazala na strmem klancu gruča veselih fantov in deklet, članov podsabotinskega društva. Prijateljsko smo si stisnili roke in stopili vsi skupaj v društveno sobo, ki je bila nabito polna. Sledila sta pozdravna nagovora obeh predsednikov, nato nam je gospodična iz Podsabotina podala dve ganljivi deklamaciji in g. tajnik nam je prečital dolg članek o Evangelistu Kreku. Vmes so se seveda vrstile pesmi obeh zborov. Bil je prav lep in vspehuden popoldne, ki nam ostane vsem v dragem spominu. Bog živi!

Števerjan.

(Naši očetje!) V pondeljek, na dan nedolžnih otročičev, smo imeli tiho in redko slavnost. Pri daritvi svete maše so praznovali sedemdeset letnico čili in zdravi očetje: Štefan Hlede, Vincencij Mužič, Valentin Komjanc, Anton Komic in Valentin Maraž. Bog jih ohrani še mnoga leta svojcem in občini! Pri pomnjanju, da Štefan Hlede je najstarejši član kršč. izobraževalnega društva v Števerjanu. Mož je iz vrst tistih društvenikov, ki so započeli

društveno življenje pred dobrimi štiridesetimi leti, ko je ravno pričelo cveteti prosvetno gibanje v naši deželi. Mnogo ve pripovedovati naš Štefa o preteklih dneh. Pa še danes trdno stoji med krmari našega prosvetnega gibanja. Vedno rad čita, posebno »Goriško Stražo« in »Naš Čolnič«, pa tudi Mohorjev koledar leži na njegovi polici, da prebira iz njega. V društvu ima vedno besedo. Dal Bog, da bi se naši mladi fantje oklenili prosvetnega gibanja s takim ognjem, kakor žari v srcu našega sedemdesetletnega Štefe. Bog ga živi!

Iz Ajbe.

Za letošnje božične praznike je bila naša občina obdarovana s — komisarjem. Kakor se ne moremo kaj veseliti tega dogodka, ravnotako nimamo najmanjšega povoda žalovati po odstavljenem občinskem zastopu in županu. Ako se vprašamo po razlogih, radi katerih je bilo razpuščenno občinsko starešinstvo, moremo z gotovostjo trditi, da ti razlogi nikakor ne morejo biti političnega značaja, kajti splošno znano je, da so pripadali vsi člani bivšega občinskega zastopa, z županom vred, državnim stranki in da je bil osobito župan, vsaj tako se je vedno kazal, — vnet pristaš te stranke. Razlogi za razpuščenje občinskega starešinstva tičijo brezdvomno v njegovem brezplodnem delovanju, pred vsem pa v naravnost katastrofalnem položaju občinske uprave, v katerega so naši bivši občinski modriji občino zavozili. Radi tega bo imel novoimenovani občinski komisar med drugim tudi kaj veliko posla s »pretresovanjem« bivše občinske uprave in smo prepričani, da bo lahko marsikaj »iztresel in marsikoga »stresel«.

Rihemberk.

Naše Prosv. društvo priredi v nedeljo dne 10. t. m. v prostorih Dolenjega Gradu veselico; to pa le v slučaju, da je ne bodo preprečila oborožena oblastva v Rihemberku, kakor se je zgodilo na Silvestrov večer. Na sporedu je J. Štokova »Moč uniforme«, pevski zbor pa proizvaja Lajovčeve »Pastirčke«, Mokranjčeve II. rukovet in Adamičevo »Vragovo nevesto«.

Grahovo ob Bači.

Božične praznike smo obhajali prijetneje kot smo pričakovali. Polnočnico smo imeli ob dveh po polnoči, za kar se imamo zahvaliti preč. g. Hlišu, bukovskemu župniku, ki z veliko vneto že sedem mesecev upravlja našo duhovnijo. Pod njegovo roko je tudi naša cerkev dobila lepše lice. Lepo je prebeljena in napravile so se nove klopi. — Pred polnočnico je priredila šolska mladina pod vodstvom g. voditelja božičnico s petjem, deklamacijami in srečkanjem. Za priraditev je g. voditelj veliko žrtvoval, zato smo mu hvaležni za tiste vesele trenutke, zlasti v teh dneh, ko je vse tako žalostno.

* * *

V nedeljo dne 10. t. m. ob 3. uri popoldne priredi »Kmeč. čit.« iz Podmelca v prostorih g. Florijana čiča B. Nušičeve komedijo »Navaden človek«. Okoličani, pridite in pogledite to igro! Njen fin humor bo za par ur brez dvoma vsakega zabaval. Ker imajo posebno obiskovalci iz gorenjega kota za vrnitev zelo pripravno železniško zvezo, upamo, da ne izostanejo. Odbor.

Gor. Branica.

V nedeljo 27. m. m. smo praznovali izredno slovesnost. Naš č. g. župnik Franc Seraf. Šmid je slavil 60 letni rojstni dan. Zbrala se je cela Branica, da izrazi hvaležnost in ljubezen svojemu vzgojitelju in vnetemu dušnemu pastirju, ki je vzgojil v dobi 18 letnega teškega in trudapolnega dela celo mlajšo generacijo, ki je v čast in ponos lepe Branice. Ob tej priliki se je tudi videlo, kako globoko je zasidral naš slavljencev prosvetne in kulturne ideje v srca naše mladine, ki je up in naša nada. Tekmovala je cela Branica, kako bi na lepši način izrazila čustva hvaležnosti sivolasemu slavljencu. Videli smo zastopnike »Prosvetnega društva« Branica, cerkveno skladovnega odbora in dekliske »Marijine družbe«, ki so dali izraza svojim čustvom v temperamentnih govorih. Pevski zbor »Prosv. društva« je zapel »Pozdrav«. — Nato je tajnik društva ustvaril slovesnost ter v kratkih potezah očrtal zasluge slavljencev. Bil nam je buditelj, skrben dušni pastir, rodoljub in vzoren vzgojitelj.

Kot drugi govornik nastopi naš vrli Polde Kobal, ki v kratkem oriše delo slavljencev za braniško cerkev in duševni preporod našega ljudstva ter končno kot predstavitelj cerkveno skladovnega odbora izrazi slavljencu iskrene čestitke. V imenu dekl. »Marijine družbe« nastopi g.č. Bernarda Čehovin, ki v daljšem govoru pojasni pomen in delo častitega slavljencev za Marijino družbo. Bil je njen ustanovitelj, voditelj ter je s težkim in neumornim delom ohranil to nabožno kongregacijo trdno in nezlomljivo, da je danes v čast in ponos Branice in cele Vipavske doline.

Kot zadnja nastopi naša vrla Mirka Fabjanova, ki v svojem lepem govoru pravi sledeče: Velečastiti! Dovolite, da tudi jaz izrazim, naj iskrenejšie čestitke k Vašemu 60 letnemu jubileju, v imenu prosv. društva in Marijine družbe. Vsevišnji naj blagoslovi Vaše delo, ter dodeli, da bo tudi v bodoče obrodilo stoterih sadov, Bogu v čast, Braničarjem v ponos in našemu milemu narodu v slavo. Ljubi Bog naj Vas nam ohrani čilega in zdravega še mnoga — mnoga leta! Kličem prisrčni: »Bog živi!« Strepetala so srca. Navdušen orkan je zagrmel. Solze veselja so rosile oči braniških faranov.

Ganjen nad izrazi tako iskrene vdanosti svojih ovčic povzame besedo g. jubilant, ki izvaja:

Predragi Braničarji! Prisrčno se zahvaljujem vsem, ki ste na katerikoli način dali duška veselju ter mi izrazili tako topla voščila k mojemu jubileju. Obljubljam, da bom za početo delo nadaljeval in kot duhovnik varoval s sveto vero — moralnost, ki je moč narodov in rodni jezik, ki je ključ do omike. »Prosvetno

društvo« in »Marijina družba« — le tako naprej po začrtani poti, roka v roki, v čast in slavo Bogu in naše lepe slovenske domovine. Po jubilatnem govoru je zapel pevski zbor še »Bele cvetlice« in nato je tajnik zaključil lepo uspelo slovesnost.

Branica.

(Zahvala.)

Vrlemu prosvetnemu društvu »Branica«, dragi Marijini družbi in velespoštovanemu cerkvenoskladovnemu odboru se s tem najiskrenejše zahvaljujem za prisrčne ovacije, ki ste mi jih priredili v nedeljo 27. 12. za mojo šestdesetletnico. Posebej se pa še zahvaljujem za krasno diplomu, ki ste mi jo podarili, ključč Vam: »Le krepko naprej po začrtani poti v dosego prave omike duha in srca na podlagi vere svete in mile besede materine!«

V Branici 29. 12. 1925.

Fran Seraf Šmid, dušni pastir.

Gorjansko.

(Žalostno stanje naših zvonov.)

Napisati hočem par vrstic glede stanja naših farnih zvonov. Žalostno gledaš, ko prideš po bližnji poti do cerkve. Tam vidiš za zvonikom tri razbite zvonove v blatu in travi ležeče. In kaj čudno sč ti zdi, ko vprašaš in ti povedo, da spijo tam že dve leti in pol, odkar so jih malo vredneži razbili. Čemu so jih sem pripeljali, ako jih ne postavijo na svoje mesto; ako pa niso za zvonik bi jih morali poslati nazaj, odkoder so prišli. Naj le pogledajo naši možaki v bližnje vasi: Gabrovico, Kommen, Sveto, Ivanjigrad in še drugim, kjer imajo že povsod v zvonikih svoje zvonove. Želim, da bi našel ta dopis več zanimanja kakor razne kvante. Pika.

Kamnje.

V tukajšnji fari, občina Vrtovin, je umrla Jožefa Lozar, stara 93 let manj 34 dni. Naj počiva v miru!

V Skriljah je umrl Anton Kodrič, vulgo Kompare, cerkveni ključar. Mir njegovi blagi duši!

Sv. Lucija ob Soči.

Preteklo nedeljo je g. dr. Serjun v Mikuževi dvorani predaval o značajni bolezni jetiki. Z velikim zanimanjem smo poslušali gospoda doktorja, ki nam je s pomočjo filma na prav poljuden način opisal vse grozote te strašne ljudske morilke. — Pričakovali smo nekoliko več vdeležbe — in bilo bi vse prav. Gospodu doktorju se tem potom naj topleje zahvaljujemo.

Slap ob Idriji.

Umrla je v goriški bolnišnici dne 25. decembra 25-letna Marija Bremec. Pokoj njeni duši, ostalim naše sožalje!

Drežnica.

Tukajšnje izobraževalno društvo »Krn« ponovi v nedeljo dne 10. t. m. svojo veselico ob 2. popoldne v dvorani pri Glažerju. — Vspored: deklamacija, petje in tri igre. Ljubitelji poštene zabave: pridite!

Vrhopolje.

Kat. slov. izob. društvo v Vrhopolju priredi na dan Sv. treh kraljev, t. j. dne 6. januarja t. l. ljudsko igro »Miklovo Zalo« v lastnem društvenem domu. Sledijo tudi razne pevske točke pod vodstvom zaslužnega in neumornega pevovodje g. Premru. Začetek ob 3. uri pop. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Gornja Kanomlja.

Že dolgo ni bilo od nas nobenega dopisa. Sprejmi zato danes, draga »Goriška Straža«, od nas par vrstic. Poročati hočemo najprej o gibanju našega mladega »Prosvetnega društva«. Smo prav živahni in nas je prišel obiskat celó sv. Miklavž. Prišel je sicer nekoliko pozno, toda hvaležni smo mu vseeno. Saj vemo, da je pot do nas precej okorna in zamudljiva. Prosimo ga samo, da bi bil drugo leto, če zopet pride, pri razdelitvi daril bolj oprezen. Nekateri

v tem oziru niso bili prav zadovoljni. Pa kaj hočemo, saj vemo, da še nebeški Oče ne more zadovoljiti vseh ljudi. In sv. Miklavž je vendar samo njegov svetnik. — V petju se naše društvo pridno izobrazuje in tudi knjige člani z veliko vneto prebirajo. — Meseca decembra je umrl po dolgi, mučni bolezni nad osem deset let stari, občespoštovani posestnik Jurij Gnezda. S svojo pridonostjo in marljivostjo ter s pomočjo svoje pokojne žene si je pridobil lepo posestvo. Pokoj njegovi duši, preostalim naše sožalje!

Srpenica.

Tukajšnje izobraževalno društvo je priredilo na Silvestrov večer tri kratke, a zelo umestne igre in sicer »Sveti večer mojstra Križnika«, »Dve leti« in »Kmet v kavarni«. Igralci so brez izjeme častno rešili svoje vloge. Prav dobro sta igrala svojo vlogo mojster Križnik in Levi. Posebno pozornost je vzbudil poslednji, ki je tako spretno rešil težko vlogo pohlepnege Juda. Po igri nam je zapel mešani zbor krasen Gostišev venček, ki se je na splošno željo občinstva ponovil. Vsem pevcem, posebno pa neumornemu pevovodju častitamo in želimo, da bi se njihova požrtvovalnost tudi v novem letu nadaljevala.

V nedeljo 10. t. m. bo imelo društvo svoj redni občni zbor. Upamo, da se bo ob tej priložnosti rešil spor od lanske pomladi tako, da bodo vsi zadovoljni.

Novaki.

»Krivoprisežnik« je nudil na praznik sv. Štefana vsem vdeležnikom par uric poštene zabave. Zlasti je vrlo dobro igrala »Veronika« Nežka Skvarča. Istotako je dokaj dobro rešil svojo vlogo Gašper Flander kot »Krivoprisežnik«. Poštenege smeja je preskrbel Jurček z družbico deklet in »Kmetovalec« s svojimi krepkimi izrazi. Igra je na splošno vsem ugajala. Bili so pa nekateri nedostaki z razsvetljavo na odru in z grmenjem, kar se pri novitvi izboljša. — Ponovi se igra v nedeljo 10. jan. 1926. ob 2. uri pop. z istim sporedom kakor na sv. Štefan. Vsa bratska društva in drugi prijatelji najljubše vabljeni!

Odbor.

Idrijske novice.

Regulacija Nikove.

Struga Nikove nujno kliče po popravi. V nekaterih krajih, zlasti poleg hotela Didič, je struga tako zasuša, da sega komaj meter pod most. Številne in močne poplave pretečenega leta so nanesele ogromne množine gramoza in tako je sedaj tudi ob manjših nalivih voda takoj na cesti in po zasebnih prostorih. Vse kleti in spodnji prostori, koder teče ovdokot, so v stalni nevarnosti. Zlasti je prizadet g. Didič in trgovina Gantar. Tam je struga že tako zasuša, da pride voda v kuhinjo in hleti, kar se je preje zelo redko dogajalo. Nujno potrebno je, da se mestna občina in rudnik lotita dela, ker to je v interesu obeh, da se zaenkrat vsaj za silo očisti vodotok, končno pa naj se že enkrat uredi ta vodotok na katerega se je mislilo že pred vojno. To je zelo nujno, ker povzroča znatno škodo, zato pozivljamo merodajne kroge, da se za to stvar resno zavzamejo. Tako zvane »grablje« se menda tudi odpravijo.

Čipkarstvo.

Poleti je bilo v »Straži« obširno poročilo o stanju našega čipkarstva. Glavni načrt je bil ustanovitev »čipkarske zadruge«. To bi bila nujno potrebna ustanova in naše čipkarice nestrpnost čakajo kakega skorajšnjega ukrepa.

Spodnja Idrija.

Dne 7. in 8. decembra je naše katoliško prosvetno društvo priredilo žaloigro v petih dejanjih »Mlinar in njegova hči«. Obe predstavi sta prav dobro izpadli. Marljivemu društvu vse priznanje. Gledalec.

Rnjževnost in umetnost.

Dva koncerta »Zvezinega zbora«.

Na praznik sv. Štefana je nastopil zbor pod Kumarjevim vodstvom v Renčah in privabil tja mnogo občinstva, ki je napolnilo obširno dvorano. Dasi ni bilo vreme ugodno, je vendar pohitelo naše ljudstvo kar trumoma, da prisostvuje koncertu, ki je izpadel topot samo srednje dobro; mrzla dvorana, pravtako mrzel in še bolj neakustičen oder sta vplivala na zbor dokaj slabo. Še le ob koncu koncerta se je vživel zbor v položaj in odpel nekaj točk na dovršen način ter izzval v občinstvu burno odobravanje. Naslednji dan v Ajdovščini pa je bil pravi praznik za zbor in za občinstvo. Bratinova dvorana in dvorišče ob njej sta bila polna ljubiteljev naše pesmi. Zvezin zbor je delal z izvajanjem nekaterih točk pravcate čudeže, občinstvo je poslušalo, kakor hipnotizirano. Koncert v Ajdovščini je bil pravi triumf tudi za našo pesem in za njene skladatelje. Bog daj, da bi ostal »Zvezin zbor« pri življenju še dolgo in da bi mogel nadaljevati započeto delo.

Iz širokega sveta.

Roman rumunskega kraljeviča

Rumunski prestolonaslednik Karol se je odpovedal pravici do prestola. Že kot mlad princ se je med svetovno vojno zaljubil v lepo mlado Grkinjo Zizi Lambrinu, hčerko nekega grškega majorja. Kakor pa veste, se principi ne smejo ženiti kakor jim srce velevala, marveč po političnih vidikih. Zato tudi niso pustili princu Karolu, da bi se poročil s svojo izvoljenko. Skrivaj se je moral z njo poročiti v Odesi. Kmalu je pa vlada dobila princa v pest, ga ločila od žene in poslala po svetu. L. 1920. so ga oženili z grško princezino Jeleno. V prisiljenem zakonu pa ni bilo sreče. Ko je šel princ Karol v London na pogreb angleške kraljice matere, je prišel spet skupaj s svojo prvo ženo. Ljubezen je bila močnejša kot politika. V Milanu je pisal princ Karol svojemu očetu Ferdinandu, rumunskemu kralju, da se odpoveduje prestolu in da ga Rumunija ne bo več zlepa videla. Živel bo raje v sreči in miru s svojo ženko in otroci na Švedskem.

Vsled te nenadne novice so vsi politiki v Rumuniji zbegani. Posebno jih vznemirja to, da je novi prestolonaslednik komaj štirileten pobček in bodo po smrti sedanjega kralja vladali namestniki. Zato menijo nekateri, da se za vso ljubezensko »štorijo« skriva le sleparska politika.

Potopljeno mesto.

Z najnovejšimi aparati za preiskovanje morskih globin so že marsikatero čudežno stvar odkrili. S temi aparati se bodo spustili na neapeljski obali v morsko globino, da bodo odkrili — mesto pod morjem. Profesor Günter z oxfordske univerze je dognal, da se je morsko dno v neapeljskem zalivu ponizalo v 20. stoletju za 5 metrov. To je dalo povod, da so začeli tam preiskovati morsko dno in so odkrili celo vrsto razvalin razkošnih palač. Zdaj jih fotografirajo in upajo, da bodo še marsikako zanimivost odkrili v potopljenih predrimskih mestih.

Trg miru.

V francoskem mestu St. Etiennu so krstili velik trg za »Locarnski trg«. Mestni očetje so se vsi navdušili za mirovni duh, ki preveva locarnske pogodbe. Morda še nekoliko preveč.

Malo takih.

V Novem Yorku je umrl milijonar Frank Munsey, ki je zapustil muzeju lepih umetnosti v svojem rojstnem mestu 8 milijonov šterlingov. Takih stricev iz Amerike bi tudi mi rabili.

Dve debeli.

Neki boljševiski list, ki je namenjen pouku nižjih slojev, je prinesel te dni novico, da je iznašel ruski učenjak Zielkowski poseben stroj, s katerim bo lahko letel na luno. Druga je pa ta: nekateri evropski znanstveniki so ustanovili sredi Afrike mesto, kjer prebivajo same velike opice (gorile, orangutani in podobne). Tisti znanstveniki hočejo zdaj poskušati ali bi ne postali lahko iz teh opic razumni »ljudje«.

Davek na pijance in kadilce.

V mehiškaski državi Tabasco so dobili policaji ukaz, da morajo od vsakega človeka, ki ga zalotijo, da kadi ali pa se je opil, tirjati poseben globo. Svota teh glob se potem porabi za boj proti kobilicam, ki jih je v tistih krajih zelo dosti.

Širite „Goriško Stražo“

Listnica Kmetско-delavske zveze in političnega društva »Edinosti« v Gorici.

1. G. K. Tolmin. Vašo vojnoodškodninsko zadevo je treba urediti osebno z inž. Albonettijem, ki se vrne iz dopusta po 6. januarju 1926.
2. A. B., Via Giusti, Gorica. Vaša vojnoodškodninska zadeva se bo rešila po praznikih za Vas ugodno, ker ni sedaj ravnatelj v Gorici.
3. S. I., Kožbana. V Vaši zadevi smo se informirali pri zadrugi in smo ugotovili, da se vam ne izplača skleniti pogodbe, ker bi znašali stroški približno 800 lir, dočim znaša

konkordat samo 900 lir predvojnih cen.

4. Š. F., Bovec. Vašo zadevo bo tajništvo proučilo in Vas bo o uspehu obvestilo.

5. K. I., Podmelec. Zglasite se v Vaši zadevi čim prej v tajništvu.

6. K. J., Ljubinj = Tolmin. Vaše dokumente je tajništvo prejelo; o uspehu posredovanja Vas obvestimo, ko dobimo odgovor.

7. Skupini K. D. Z. v Bovcu. Tajništvo bo vojnoodškodninske zadeve gg. I. M., Z. M. in I. K. proučilo in Vas bo v kratkem obvestilo o korakih, ki jih bo treba ukreniti.

Tajništvo.

Listnica uredništva.

Naročniku iz Libušenj: Vaš dopis smo še le sedaj prejeli. O pokojnem A. Smrekarju smo med tem že priobčili kratek dopis. Vašega bi itak ne mogli, ker je brez podpisa.

G. piscu podlistka »Sedanjost v bodočnosti.«: Vaš spis je zelo zanimiv in bi ga ljudje z veseljem čitali, toda njegova ost je tako očitna, da bi prišli najbrže v težke konflikte z oblastvom. Za sedaj smo ga zato odložili. Prosimo, da nam pošljete še kaj. Pozdrave!

Darovi.

Za Slovensko sirotišče: Občina Šturje pri Vipavi 200 L; p. n. g. Tez rezija Pizzarelo v Kairu 50 L; p. n. Ignacij Tratnik, Sv. Lucija, mesto novoletnih voščil 25 L; p. n. R. Lampe, Višnje p. Col, 25 L; neka neimenovana gospa 100 L; trvdka T. Hribar, nasled., blaga v vrednosti 300 L. — Vsem srčna hvala!

Zahvala.

Za vse srčne dokaze globokega sožalja ob prebriski izgubi našega nepozabnega ljubljenega sina, oziroma brata

Henrika Semenič-a,

ki ga je Vsemogočni na novoletni dan v cvetu mladosti, previdnega s tolažili sv. vere, nenadoma poklical k sebi, se najiskrenejše zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo še dolžni preč. g. duh. svetniku Gustavu Kollerju, župniku podraškemu, preč. g. konzistorialnemu svetniku Mateju Rebolju, domačemu g. župniku J. Kovaču za spremstvo pri pogrebu, vsem sorodnikom in prijateljem, dekletom in fantom za lepe vence, slednjič vsem, ki so blagega Henrika spremljali na zadnji poti v prerani grob.

Poreče pri Št. Vidn, dne 3. jan. 1926.

Anton Semenič, oče
Jožef, Viktor, brata

Terezija Semenič r. Trošt, mati
Antonija, Marija, Vida, sestre.

Pogrebno društvo sv. Jožefa v Idriji sklicuje svoj redni občni zbor dne 17. t. m. ob 9. uri dopoldne v hotelu »Didi« s sledečim sporedom:

1. Nagovor predsednika. — 2. Čitanje zapisnika rednega občnega zbora. — 3. Poročilo tajnika. — 4. Poročilo blagajnika. — 5. Poročilo revizorjev. — 6. Volitev predsednika. — 7. Volitev 6 odbornikov. — 8. Volitev 3 revizorjev. — 9. Slučajnosti.

NB. V slučaju, da ni ob določeni uri zbrano zadostno število članov, se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor, kateri je sklepčen brez razlike števila navzočih članov.

Člani, vdeležite se polnoštevilno!

Odbor.

Razpis tajniške službe.

Občina Vojsko nad Idrijo razpisuje službo občinskega tajnika. Prosilci naj vložijo tozadevne prošnje opremljene z zahtevanimi dokumenti do 10. januarja 1926 na tukajšnje županstvo. Prednost imajo državnega in občevalnega jezika zmožni. Plača po dogovoru.

Vončina Peter Rummmler Oton
župan začasni tajnik

20-letno dekle, večje vseh hišnih del, pošteno, želi službe pri boljši družini ali duhovniku. Naslov pri upravi lista.

Srečno in veselo novo leto

vošči vsem svojim cenj. klijentom

Ludvik Zotter

brivec na Travniku št. 17.

Pozor!

Med tem ko po drugih pokrajinah stari in mladi preganjajo krta, ker ima njegova koža trgovsko vrednost, se pri nas ta žival ščiti in naša polja trpe raditega vedno večjo škodo. Začnite tudi vi z lovom na krta, čigar suha koža bo vam dobro plačana. Kožo kupuje W. Windspach, Gosposka ulica 6, Gorica, ki jih porablja za kožuhovino.

Gostilna s stanovanjem v mestu se odda takoj v najem. Več pove uprava »Goriške Straže«.

PLETERŠNIKOV SLOVENSKO-NEMŠKI SLOVAR kupimo za našo organizacijo. Ponudbe na upravo »Straže«.

MNOGO POSESTEV IN HIŠ

manjših in večjih v županiji Banjaluka prodaja se pod jako ugodnimi pogoji. — Točne podatke daje:

MORAVA

bank. agent. in komis. družba, Banjaluka = Kralja Alfonza ul.

Neka uboga vdova je zgubila dne 31. 12. 1925, 250 lir zavutih v robec in sicer od ulice sv. Klare do ulice Barzellini. Pošten najditelj je naprošen, da svoto prinese v našo upravnitvo, kjer prejme nagrado.

Kanarčke pristne Harzseifert E. delroller, izvrstne pevce in samice prodam po nizkih cenah. Sv. Peter pri Gorici, Vrtojbenska cesta 199.

Proda se 800 dvoletnih cepljenih jabolk raznih vrst; od kraja po 1 L steblo, na izbero po 1.50 L; pri konsumu v Solkanu.

Trtnica Josipa Pipana. Preserje 16, Komen ima na prodaj več tisoč cepljenih trt črne in bele vrste na raznih ameriških podlagah. Na zahtevo pošlje cenik.

Vaga decimalka, ki dvigne 6 stotov, malo rabljena, je na prodaj pri »Vinarski zvezi« v Gorici, Via Formica št. 1. po zelo nizki ceni.

Radi izselitve prodam po ugodni ceni hišo sredi vasi Čepovan, z njimi vami, travniki, pašniki in gozdom. Ivan Plesničar, Čepovan št. 23.

Radi preselitve se prodaja malo posestvo, obstoječe iz hiše, treh njiv in malega gozda. V hiši je vodovod. Cena 90.000 dinarjev. Odaljeno je eno uro od Kranja na Gorenjskem in najbolj pripravno za mlad par. Hiša je v jako dobrem stanju. Ponudbe na upravo lista pod »Posestvo«.

Stolpne ure

najmodernejšega sistema ki se navijajo vsakih 8 dni imam v zalogi

Franjo Štolfa, urar
Komen na Krasu

Plačam najvišje cene za kože lisic, podlasic, kun, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i. t. d. i. t. d. Prodajam PASTI in POSEBNO MESO za lov na divjačino.

Delavnica za strojenje in barvanje — Nihče nima pravice kupovati zame

WALTER WINDSPACH
GORICA - Via Carducci 6 - GORICA

Pozor na izpremenjeni naslov!

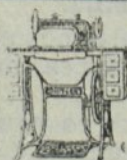

POZOR!

Tvrška Anton Terpin & Comp.
manufakturna trgovina, Gorica, Raštelj 10

je sedaj za božične praznike in novo leto otvorila razprodajo velike zaloge blaga

po tovarniških cenah.

„Mundlos“ šivalni stroji
„Göricke“ dvokolesa, motorini „Fiam“
belgijske puške se vdobe le pri
Josipu Kerševaniju-Gorica

Piazza Cavour št. 9
Mehanična delavnica, Piazza Cavour šte. 5.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

špecialist za ustne in zobne bolezni, ordinira

v GORICI na Travniku 5/II.

od 9. do 12. in od 3. do 5.

V IDRIJI vsako prvo in tretjo soboto in nedeljo v mesecu (okrajn. hranilnica).

ZDRAVNIK

Dr. Just Bačar

Gorica, Viale 24 Maggio št. 9

Zdravljenje s Sollux-žarki in ultravijoletnimi žarki.

Trvdka

Specialità Caffè

Hausbrandt

se je preselila

v ulico

Arcivescovado št. 7